

ТОПОЛСКА БУНА.

— ИСТОРИЈСКИ РОМАН ИЗ СКОРЕ ПРОШЛОСТИ. —

ПОСЛЕ ПРЕСУДЕ.

У телеграфу. — Испод земље. — Једна ноћ. — Два пашанца. — Једна министарска седница. — У Конаку. —
Спрема и тајац. — Крв. — Непојани гробови. — Заклетва.

(Наставак.)

Г. Стирићу се разведри чело... У први мах хтеде да му се захвали, али то већ није нужно било... А само се по себи разуме да ова два пашанца беху једних мисли, једних осећаја, једних тежњи...

Гђа Ловимук, како је седела на малој софи, кокетно погледа оба господина и насмејана поклони се лако г. Стирићу; за тим с највећом окретношћу стаде причати све оно што је чула о мудрости г. Стирићевој и његовој дипломатској вештини. Њен говор био је из срца, лак, а при том достојанствен, да на њему није било ни знака пузања пред овим господином. Како је била развијене интелигенције умела је да да ствари извесну округлу форму и лепоту престава, те је и нехотице уливала вероватност у њезине речи. Г. Стирић је слушао са извесним тактом задовољства, а г. Даривојево се лице си-

јало од духовитости његове интимне пријатељице.

— Како је лепа и пријатна!... мислио је г. Даривоје и дивио јој се...

Говорило се ту још и о разним питањима. Па и дневна лична питања додиривата су узгред... Тек, кад је гђа Ловимук стала причати и о некој љубавној афери измеђ мајорице Колићке и ађутанта Стеве, која је ту ономад избила, — те како су сад обе куће „фаше“ — г. Стирић се у тишини дивио, како ова духовита жена уме да се свуда нађе, све да чује, све да прокљиви...

„Овакве ми жене могу помоћи“ — мислио је г. Стирић — „Помоћу њих могу знати чак, шта ко у Београду руча!...“

У пријатном разговору прошао је пун сат, и можда би још и дуже остали да не уђе послужитељ те јави, да гђа

Ст. Владислав Каћански

† Ст. Владислав Каћански.

Ловимук има посету гђе Кенићке и гђе Сићанке.

Кад је устала да се опрости, г. Стирић јој тек добаци:

— Госпођо, зар ћете већ тако брзо да нам одузмете задовољство, које осећамо у вашем друштву?

Гђа Ловимук се срдачно насмеши, али се ипак опрости, оставивши у души ова два господина угодно расположење.

— Неописано љубазна жена — рече г. Стирић, кад је гђа Ловимук отишла.

— Одлично кретање у друштву, какво налазимо само код оних госпођа, које опште с личностима из виших београдских кругова — додаде с неким поносом г. Даривоје.

— Особито ми се код ње свиди — мислио је г. Стирић — што је врло образована и што има изврсно чуло да све сазна и да све намирише... боље нег и један од мојих детектива!...

А Даривоје овако је мислио:

— Лепа и згодна жена!... Све ми се јаче допада!... Али и то знам, да под том умилном образном лежи много и хладна рачуна... Она би хтела да је узмем за жену!

И баш кад је то помислио, подиже му се пред очи слика доброћудног и слободног кретања гђе Ловимук, које је јасно сведочило и о њезиној срдачности, оданости, а — и топле љубави. Његова се фантазија опет пробуди за то, да од лепе удовице начини нешто необично мило, што му нежније осећаје испуњава жудњом до оних граница, које се свршавају медених дана!...

— Оћемо ли Даривоје? рече г. Стирић устајући са фотеље.

— Како је по вољи?

— Већ је време... .

— Готово... да не чекају... .

И оба пашанца дигоше се и упутише се кући г. Стевчиној.

* * *

Исте вечери, када је г. Стирић посетио свог пашанца г. Даривоја, и у поверљивом и пријатном разговору провели с гђом Ловимук — седео је г. Сава Мујић, мајор, и војни министар у кабинету г. г. Стевче — Стирића

дубоко замишљен у свом кабинету, у оној жутој кући преко пута гостионице „Лондо-ни“, у којој је с породицом становао... Пред њиме је на столу лежала гомила књига и исписаних хартија, али његове очи не беху упрте у хартије, него је гледао укочено преда се.

Тако седећи у свом богато искићеном мундиру с таковским крстом на прсима, беше уздигао главу, на којој је место војничке качкете, натучен био црвени турски фес, те је изгледао, као какав турски паша који се сетан, невесео занео у снове о изгубљеној битци на бојноме пољу...

Његове прте сведочише да се нешто јако у души борио... Оно озбиљно, плаво лице с угасито плавим очима, издаваше неку суморност и срџбу, а по кад кад опазио би се на сувоњавим образима горак осмех како затрепери... Чешће би чупкао и своју прићосаву брадицу, која је била блонд боје. Пред очима му је трептала слика минулих догађаја... Правио је разлику измеђ горке прошлости и пријатне садашњости, која је ипак имала неких тамних часова... Сећао се како је као млад и интеллигентан официр пун идеала, провео срећне дане у друштву својих младих пријатеља... Али он није служио у војсци да не стече никаква вишег знања и да се опије оним аутократским духом, каквим су у опште опијени официри, већ се заносио дивним сновима лепе слободе, братства и једнакости; није хтео да научи само, као артилеријски официр, јахати, парадирати, играти и лепо се носити, већ се у кругу слободоумнијих младих људи занимао светлијим мислима ондашње омладинске струје... Али то се није опима горе свидело и једног лепог дана њега су на поље избацили!.. Онај угодан положај у државној тополивници, у Крагујевцу, измакао му се испред носа!... Па ипак за онда није хтео да клоне духом; јуначки се предао с породицом судбини својој. Њега је опијао дух слободнијих идеја те му је душа и савест мирна била, и ако му материјална брига својом оловном руком притискивала живот... У оном омладинском покрету узимао је знатна учешћа и то му је стекло знатан број пријатеља и поштоваца.

(Наставиће се)

СУЗА СРПСКЕ МАЈКЕ.

На једноме вису, каменогa лика,
Где трава не расте, цвеће не мирише,
Но где само ветар несносно прохуји,
Усамљени крстић над гробом се диже.

И кад вијор бесни, прелазећ' провалу,
Из дубине гротла снажно заурличе,
Причинити с' махом, каменогa шушња,
К'о да чујеш речи: устај самртнице!

Ал' гледните сада, једна душа стара.
Обе руке своје око крста свила,
Распела је косу, потмуло уздице —
Ах та знамо, знамо, то је мајка била.

Пунила је мајка пехар суза врелих
За јединцем сином, материном негом,
Точиле су очи, санула јој моћ,
Ал' је за то сузе помирише с небом.

И клонула мајка са гроба се диже,
Као да је тузи надати се рада,
За тим опет очај, потмуло јецање
Суза поток тече: та мајка се нада!

* * *
Та нада се мајци тек часком осмене,
Али одмах за тим оштра муња сене,
И тек гром загрми. . . .

Летела су лета, слажући се складно
У велико време, веком што се зове.
Но камен гроба с усамљеним крстом
Као да осети од промене ове.

Где су некад сузе капом накапале,
Ту је сада дрво разгранало гране,
Љубило се сада са песмом славуја
И слало зефиром шуме на све стране.

Уморном путнику, када туда прође,
Кад усмотри лада, како куца било,
А и како не би, од умора силна
Сваком под дрветом слободе је мило.

А и вијор бесни већ не бучи саде,
Да распростре гласа дрво му не даде,
Само славуј лишћу дошаптава бајке,
Да ту беху сузе, сузе српске мајке. . . .

Жарко Јовановић

ЖЕНА НА ШИЉБОКУ.

ПРИЧА: Сахер-Мазох.

(Наставак.)

На скоро за тим, после тог призора, који се десио између Катарине и Орлова, буде смењен женски шиљбок.

Остатак дана провела је Јадвига у пријатном ћеретању са заљубљеним капетаном. Када се смркло, рече јој Самарин:

— Иди и одмори се, јер ћеш у току ноћи морати још једном стражарити.

Јадвига се пружи на диван, што се налазио у часничкој соби, а Самарин се међу тим картао у шиљбочкој собици са својим поручницима. Пре поноћи пробуди он своју љубазницу.

Она се опреми, узе пушку и пође за подчасником, који је у истом предсобљу смести, где је први пут стајала на шиљбоку.

Но овога пута обузе сироту девојку неко чудно страховање, и она се на послетку

плашила и од својих рођених корака, који су одмерено одјекивали у тихој ноћи.

Наоколо владаше свугде дубока тишина; изгледаше као да све спава. Прво зажели Јадвига да чује ма и један једини звук, ма и најмањи шушањ, који би прекинуо ту непријатну тишину, али тада, како је на сату одбила поноћ, одједном поче дрхтати при помисли, да је баш сада отпочео час духова и да ће, може бити, каквом немирном духу наспети, да је посети. Она се још једном увери, да јој је пушка пуна, и поче се молити за тим побожно Богу. Тако прође неко време, ну од једном се приближаваху латани кораци по степеницама

Да ли је то какав дух? Или Орлов? То би може бити још горе било.

На ходник ступе две људске прилике,

увијене у црне огртаче, са кадивеним обра-
зинама на лицу и са светиљкама у руци.

— Стој! Ко је? повиче женски шиљбок
са свом снагом што је могао.

— Дobar пријатељ!

— Лозинка?

— Пултава!

— Пролази!

Оба тајанствена човека прођоше поред
Јадвиге, за тим застадоше и шапутаху. Из-
гледаше као да се саветоваху. Напослетку
вратише се Јадвиги и један од њих осветли
јој лице.

— Ах! Ви сте то Јадвига Александровна,
прозбори неки девојци са свим непознат глас.

— Судба вас је одредила за велико де-
ло, рече други, — пођите за нама!

— Шта хоћете ви од мене? повиче жен-
ски шиљбок, који је у свом самртном стра-
ху заборавио на правила и дужности вој-
ничке.

— Тиче се тога, да срушимо тиранки-
њу — одпоче први од увијених — која је у-
биством свога мужа насилно отела престо
Русије и упрскала га крвљу, која гази по-
гама народ наш, тежи да поништи људска
права а с нама поступа као са луткама сво-
јима, које немају своје воље.

— Ви хоћете да убијете царицу? пови-
че уплашена девојка.

— Само да је заробимо, — рече други,
— и када нам то буде испало за руком, да-
ћемо знак, на који ће се гарде подићи. Сва-
ко племенито срце мора се одушевити за на-
ше подузеће. Ми рачунамо и на вашу по-
моћ, Јадвиге. Као награду за то добићете о-
висок положај, богатство и добићете за
мужа онога, кога ви љубите. Пођите дакле
за нама!

— Заиста је смер, за којим ви тежите,
моја господо, — рече девојка — тако чист
и домољубив, да исти мора сваки прави Рус
одобрити и потпомагати. С тога дакле, ако
ми обећате, да ћете царицу само заробити,
то ћу вас ја сама одвести у њену спаваћу
собу и шиљбочити пред вратима, док ви не
окујете ту нама свима мрску жену.

— Изврсно, рече први од двојице.

— Пођите дакле напред, Јадвиге Алек-
сандровно, дода други.

Јадвиге мете прст на уста и пође напред;
завереници су пак ишли за њом. Сви троје
прођоше на прстима кроз читав низ соба,
све до мале дворане, из које су водила јед-
на врата непосредно у владаркину спава-
ћу собу.

— Овде је, рече Јадвиге, уђите само о-
презно унутра, јер тако ћете моћи царицу
у сну затећи.

— Добро, рече један од завереника, ми
ћемо гледати, да је са свим изненада напад-
немо, а ви ћете међу тим шиљбочити и
пуцајте на сваког, ко би нас узнемирива-
ти хтео

— Како ви за добро паћете ја ћу учи-
нити, одговори Јадвиге.

— Дакле на дело у име божије и помо-
ћу светога Николе, рекоше завереници.

Јадвиге отвори полако врата они уђу по-
лако, јест, готово печујно унутра и прибли-
жаваху се зиду на противној страни, где су
држали да је кревет царице.

У том тренутку затвори Јадвиге брзо
врата и гурне напред свом снагом тешку,
велику резу.

Завереници беху заробљени.

— Шта се десило? Шта је то? Издај-
ство! Издајство! повикаше они.

Јадвиге их је одвела место у спаваћу
собу Катаринину у ону собу, у којој је она
обично Орлова укроћавала и тако их је над-
машила једним обичним девојачким лукав-
ством. Узалуд су обојица покушавали, да у-
макну кроз прозор или врата да пробију.
Јадвиге јурне кревету владарке, која је без-
брижно спавала и пробуди је из сна.

Катарина се на мах пробуди и слушала
је са све већом узрујаношћу извештај, што
јој га је девојка саопштила.

— Пре свега треба побуњенике изнена-
дити, повиче царица, на тебе и Самарина
могу рачунати.

— Све до смрти! повиче девојка.

— Пожури се доле дакле, и нареди, да
се чете, без велике вике наоружају а Сама-
рин нека дође горе са десет поузданих људи.

Јадвиге полети доле преко степеница. Не-
колико часака после тога стајао је Самарин са
десет војника у дворани царице, а и Јадви-
га ступи у спаваћу собу.

МОЛИТВА.

Кроз свете двери плавога неба
Тихо, смирено молба се диже,
Престолу твоме праведни Боже
Радости вјечне гдје букте жиже.

Отвори једном та рајска врата
Уклони маче неслоге пуге,
И узвик тужни. Венци весеља
На српски народ нека се спусте.

Фиале златне небеске среће
У српском храму дим нека дижу,
Од бисер слоге на конач миља
Безбројне низе нека се нижу.

На рјечи туге да не сједимо,
Харфа жалости нека не бруји,
Неслога грешна, шћери, крвнице,
Пани, издани у мрачној струји.

Радости кедар над боном главом
Нек шири гране и лице дира,
А српско срце и вреле груди
Нек кваси врело вјечитог мира!

Боривој.

МИРАЗ.

(Наставак и свршетак.)

Марта не беше уображена, али је ипак увиђала, да је много лепша од Тинке. И сама јој је у својој наивности више пута завидела.

И опет се Андра и Тинка заједно договарали. То би већ свако пре приметио пего Марта, која је тек опда приметила кад су знаци све оштрије показивали њихово шуровање. Дуго време не хтеде веровати, али сумња се јаче породила. Ни један покрет, ни један поглед њихов није јој умако.

Међу тим јој често падаше на ум и теткин тестаменат. Да не буде то разлог Андриној брзој промени? Али не!.. тако идеалне мисли и отмено схваћање имађаше овај човек, да није смела ни помислити, да би тестаменат био узрок његове превртљивости

Ну реши се да још боље мотри на сумњиви пар...

Али је скоро увидела његову нискост! С дана на дан беше све јаснија њихова поверљивост, тако, да најпосле Андра и Тинка нису више ништа тајили... У варошници уђе у ошти говор превртљивост Андрина.

Марта је гордо сносила и трпела нанесену увреду, а и заверила се: да је последњи пут кога волела, јер јој се љубав у отров претворила. Неисказана мржња и презирање обујми

јој душу... Срдила се на себе што је била тако слепа и није знала загледати у душу оне кукавице, већ га је предано волела.

Дође и дан венчања. Марта изађе на гробље, застаде код гроба у коме почиваше створење, које је знало завирити у душу онога песретника!.. Јест, она је рекла: „Тај човек не заслужује твоју љубав!..“

И гле! колико је имала право...

„Благословена да си, драга теткице! што си ме искључила из наслеђства, те си ме спасла од подлаца!.. Ако си ми и просјачку палицу спремила ипак ћу те благосиљати, само кад си ме спасла од њега!..“

И пала је на гроб јецајући, и љубила је земљу и хумку, која скриваше највећег добротвора ове сироте девојке.

*

Приспело је време да се тестаменат отвори. У одређени дан, прилично рано, дође нов брачни пар у судско звање. Андра са потпуним очекивањем и уверењем, да је узео богату наследницу, а Тинка са гордо веселим лицем срећне заручнице, која по целом држању беше блештајућа, тако, да си јој из очију читао: „Никад нисам мислила да ћу овако добро проћи!..“ И презирајући ме-

рила је погледом лепу и бледу девојку, која је улазила у дворану, без да је на присутне пажњу обраћала. Кад су се сви искупили, онда по смислу закона, судија изјави:

„Да су после смрти покојне удове Даринке Марића, рођ. Борића, као што је у оно време општински бележник Јова Крстић пријавио, остала два тестамена, да се на данашњи дан објаве.“...

И сад их отвори пред присутнима. Најпре се прочита стари тестаменат, у коме стајаше, да се све покретности и непокретности на Марту Нинић и Тинку Секулић на једнако имају поделити.“ Слушаоци не обраћаше баш особиту пажњу, на овај први тестаменат, јер су знали, да има још један. Тај су љубопитно очекивали.

Судија је за тим прочитао и тај други, који је овако гласи:

„Ону опоруку, да моје имање Марта Нинић и Тинка Секулић на једнаке делове поделе, задржавам и наново потврђујем. Али, пошто сам у ово последње време дознала, да Марта жели и хоће да се уда за човека, који ју по мсјој увиђавности не воли већ само њен мираз тражи — то држим за нужно, као додаток првоне, додатн следеће: „Ако Марта не би хтела избор срца да о-

стави, што се може десити, наређујем, да се после смрти на по године прочита ова опорука. Али пошто сам приметила чврсту вољу Марте Нинић да пође за онога човека, од кога сам је одвраћала, јер сам увидела да јој та удаја неће среће донети, — за то остављам времена да муж Мартин докаже и посведочи искрену љубав према својој жени.“

„За то наследнице мога имања овако имају примити имање:

„У случају да се Марта пре уда, њен део имања не сме јој се издати, док се и друга девојка не уда. За толико време интерес целога имања је Тинке Секулић. Ако би се пак Тинка пре удала, ужива интерес Марта, и тек онда се има поделити имање, кад се обе буду удале. У случају, да би која од њих девојком умрла, онда другој припада њена половина имања.“

После читања завлада међу публиком мртва тишина. Свако је ово разумео, али се учини као да не разуме.

— А ви, кад се мислите удати, госпођице? запита Андрина мати, која је била такође присутна.

Марта погледа око себе на окамењена лица и рече само једну реч:

— Никада!...

Сомбор.

ПОСРБИЛА

Зорка Кришанова.

НА САВИ.

Сунашце злаћано сјело за сура околна брда,
Морфеј га успав'о санком на другој мирнијој страни;
Умилни славуљак мали отпјев'о славопој дану
И засп'о на витој грани.

Посвуда тишина влада. Само се лагани зефир
На своја подиг'о крила, и у гај ушао мали,
Па лишћу шапуће нешто и разне бајке му прича
У см'јеху и љупкој шали.

А Сава, мезимче наше, тихано к мору се жури;
И наш се лелуја чамац. Таласи мирно се нижу
К'о зрело класје. Не... него к'о груди пунане твоје
Крај мене што но се дижу....

Младен Смиљанић.

КАМЕЛИЈА.

— ПРИЧИЦА ИЗ ЖИВОТА. —

— Село С. по себи је врло мало, али од великог значаја из старијих успомена, још кад су 48. Срби са Мађарима војевали. Доста је пријатно место, те се врло лепо и угодно, међу оном веселом братијом, може провести.

Утисак, који је на ме учинило село С. био је ванредан, а у толико пријатнији што сам се и први пут у моме животу заљубио у једну малу и несташну лепотицу из Н. С. А за тим још и добро расположење оне веселе братије, не дадоше ми да баш одатле тако олако одем, те се реших да останем до уречене забаве, коју је требала приредити „Школа Срп. Игара.“ — А када сам чуо, да ће и моја лепотица доћи из Н. С. — онда се одлучно решим да после забаве отпутујем.

Са несгрпљењем сам очекивао сваки дан, сваки сат, да што пре дође и тај дан; када ћу моју лепотицу још једанпут видити.

Дошао је и тај дан. А по њему, за мене још и горе муке!

Са торња велике цркве поче одкуцавати, и ја учуљих моје уво! Изби четири. Ње нема! А тада је уречени сат, кад је она требала да дође! Дакле неће доћи!?. Запалим цигару, и упутим се оним путем који води за Н. С. Ишао сам четврт сата даљине. Гледао сам на доглед по оном лепом, равном друму, оћу ли је видити из далека. Ба! . . . нема је! . . . Зар неће доћи! — Па зашто сам онда остао! . . .

Вратим се љутит и седох код прозора. Палио сам цигару за цигаром, само да ми што пре прође време.

Изби три четврти на пет. — Ђипим као опарен са столице, и пођем опет да је изгледам. Мислио сам само до ћуприје, па да се вратим. Али опучих, те одох, лепо, до првог салаша! Близу. . . нема ни три четврти сата! . . . Шта ћеш, тако ти је то, кад је човек заљубљен! . . .

Вратим се натраг и затекнем пред кућом њену пријатељицу, где седи на клупи и очекује своју другарицу.

— Клањам се, госпођице! . . .

— Клањам се! . . . Гди сте били? Канда сте се уморили?

— Па. . . овде. . . нигде — ушпертљих! — Врућина, запара. — Баш је данас веома топло.

— Богме јесте, а у вече опет ладно.

— Бар је пријатно.

— Што сте данас тако невесели?

— Глава ме боли. . .

— Нема нам Камелије?

— Нема.

— Шта то може бити?

— Шта ја знам! Ваљда је болесна, или неће доћи?

— Болесна није, знам! Јуче нам је писала да ће доћи, а она је увек тачна.

— Па ипак! Да мисли доћи, треба већ да је ту — рекох.

— Господине! Ви сумњате, али не сумњајте, ако је нећете вређати! Она је мени тврду реч дала, и она ће је одржати.

Док смо овако диванили из левог сокака чу се тутањ фијакера. Бич је у руци старог кочијаша пуцао, а у мени је срце тако брзо почело купати — мислио сам, сад ће искочити! . . .

Фијакер стаде управо пред нама и док се пријатељице изљубише, ја се приближих њеној мајци и понудих да им покажем кућу, где су оне хтеле да отседну.

Она ме замоли, да их одпратим.

Боже! које сада као ја? . . . Сав блажен, што видим опет моју милу Камелију!

Како сам се био збунио, заборавио сам се доброј старици приказати!

Кад сам их допратио до стана, ја се хтедох вратити, али онај добри џин чикица и ватрена Србенда не даде ми. — Морао сам код њих и на вечери да останем.

Седосмо да вечерамо. Она мене гледа, ја њу гледам као маче у жијак. Она се смеје, ја се смејем! . . . А баш нас наместили једно према другом!

— Дед Србине вечерај! — пуди чикица.

Било је пола осам. Мора се ићи на забаву, а забава је баш доста и од мене зависила. Устанем, пољубим старије у руку, па у мало што и њу нисам чољубио. Али не у руку, већ у она румена усташца њена.

Онако замишљен изашао сам на сокак и пометем пут, па опучим лутати из једног сокака у други! А овамо, а онамо! Стара

песма: на једно исто место! — Мртав ме зној беше спопао. Није шала, пет шест пута обићи сеоске сокаке, па опет на једно исто место!.. О, муке моје!..

сам помео пут. Ето залутах по селу, те не могу лако да изађем из беде.

— На где ћете?

— У Јармерову биртију.

Дилбер-Босанка.

Једва једном изађе пред-а-ме један стари чикица, који опази моју муку, па ме зашита:
— Господине! Шта ви тражите?
— О, чикице!.. Не тражим ништа него

— Онда овамо!... Ево овуда, па у-право.

Зафалио сам се чикици на услузи што ме оправи и извадих крунаш те га дарујем.

Он прими радо, скиде капу и рече:
— Лаку ноћ, господине.
— Лаку ноћ!
Па одосмо сваки на своју страну.

беше пуно у башти Јармеровој и забава је
требала почети. Ја уђох унутра сав заду-
ван и уморан од толика ода! Био сам у го-
лој води! Кад сам ушао унутра, сви граг-

Тунгузи у лову.

Лепо и пријатно^{*} летње вече, да не може
лепше бити. Месечина као дан, Лине су ми-
рисале у овој божанственој природи! Света

нуше на мене:

— Где си ако бог знаш?
— Ту! — одговорих им као преко бунде-
ва. — Пустите ме да данем мало.

— Оћемо ли почети?

— Почните!

Забава је одпочела у највећем одушевљењу. Певао је и наш чувени и омиљени српски гуслар, Витомир Рунић! Пошто се програм забаве исцрпео, настала је игранка, која је трајала до три сата у јутро. Али запиткивању не беше краја! „Шта је то било с вама?“

— Па шта је било? О, налено моја! —

Помислих да им испричам, ваљда ће ме пустити на миру? Јест!.. Кад сам им све испричао, они се почеше слатко смејати. Опчињен је... шапућу... Некако незгодно гурнух тањир, он паде доле заједно са мојом драгом роспрадлом, и ја ти лепо останем без вечере. Нисам хтео ништа јести ни пити, већ сам чекао после вечере са мојом Камелијом и њеном добром мајком да се прихватимо, као што је и било.

(Свршиће се.)

УВЕЛИ ЦВЕТЦИ.

Из спомене књиге прошлих дана
Вас увели вадим цветци
И погледам тужно, где с' под вама
Побледели црни ретци.

Ал' гле ви још миришите мило
И сећање ббно слатко
Будите у души мојој тмурној,
Које, ох, не схваћа сватко.

Ништа за то! Паните на моје
Изломљене верне груди —
Та вас би и тако већ одавна
Побацали хладни људи...

Загреб I/XI. 94.

Гавра В. Гојковић.

ЗЛАТИЈА СИЈЕРЧИЋА-БЕГА

— ПРИПОВИЈЕТКА ИЗ СРПСКЕ ПРОШЛОСТИ ЗА ВРИЈЕМЕ РОБОВАЊА ПОД ТУРЦИМА. —
ПО НАРОДНОМ ПРЕДАЊУ

НАПИСАО: МАР. С. ПОПОВИЋ-РОДОЉУБ.

(Наставак.)

Паша се досјети, шта је у ствари, брже узме воде и полије по пашиници; — па пошто се освијести јадна мајка викаше:

— Мехмеде! Ђе ти је срце? Ђе је, да га види мајка!!!

Она није разумјела Мехмеда, па мишљаше, да му је срце ишчупала; а не зна, да би Мехмеду лакше било, да му га је у ствари ишчупала, него што му је казала, да га не воли...

Паша је поче блажити:

— Жено! Шта је теби? Срце је на мјесту... Јеси ли махнита?! Да му је извадила срце, не би ти жив ни дош'о... Устани, нек нам прича, шта је било...

Пашиница се исправи, гледајући на сина, а Мехмед рече:

— Не воли ме никако Златија... Ја ћу без ње умријети.

— Пфу! Ако не воли она, викну паша, биће друга... Види ти њега, ђе у мало мајку не лиши живота...

— Друге не ћу!.. У... ух!.. заплаче Мехмед...

— Ушути више, ја ћу још код бега покушати, па да ако пође? То ти нијеси умно с њоме севдисати... повиче паша у љутини и баџи чибук на под...

— Ако није оно севдисање, што сам јој говорио, онда не знам шта је?

— Па, шта ти најпослије рече?

— И најприје и најпослије рече ми... У... ух!.. да за мене не ће никако, па побјеже...

— То се она само шалила, рада је, да

се више у њу заљубиш, да је заштеш прије у оца.

— Камо срећа, да је тако честити оче; али она вели: „Није благо ни сребро, ни злато. већ је благо, што је срцу драго“. У.. ух! рече Мехмед.

— Таки је адет у ђевојака.. Оне тијем успаљују момке; него ти се сине сад умири, немој имати бриге, — ђевојка ће бити твоја..

— Слушаћу те честити оче; али ја се бојим опет..

— Ништа се не бој сине! Ја ти се мом части заклињем биће твоја..

У томе донесе им се вечера.. За вечером рече паша:

— Мехмеде! Прођи ти још који пут крајем Сијерчића дворâ; јер што се чешће узвиђате, више ће се она у тебе заљубити. Што год знаш боље реци јој, не ћеш ли је како задобити. Она је — ђевојка на наму, па с тога те је одбила први пут.. Виђећеш послје, како ће се она шалити.. Како ли ће те завољети; али држи се онда јуначки, немој да се изгубиш одмах..

Пошто вечераше, Мехмед оде у своју собу и опет се даде у мисли... Узме шаркију, да му срцу одлане и запјева:

„О срдашце, што у мени бијеш

— Што у мени бијеш,

Еј.. У севдаху сад јаде јадујеш!..

Љубим ону, која мене не ће

— Која мене не ће —

Еј.. вену пути моје младе среће.

О, Златијо име ти је слатко

— Име ти је слатко!

Еј.. Ја би на те често пута плако..

Сушио бих вреле сузе моје

— Вреле сузе моје..

Еј.. љубећ' рујно б'јело лице твоје!..

Душа би се моја веселила

— Моја веселила,

Еј.. Када би ме млада ублажила..

О, хуријо, имена ти твога.

— Имена ти твога..

Еј.. Ти се смилуј на Мехмеда свога!

Ево срца, — ево душе моје

— Ево душе моје..

Еј.. Нек ме грле б'јеле руке твоје!!“ —

Жице на шаркији тако су одговарале Мехмеду, као да му је Златија помагала пјевати; и пун неког миља леже у постељу боравити мирни санак, у коме свак преда забраву највеће послове и дужности..

Сан га је успавао одмах и он се у њему топио од сласти; јер су га грлиле бије-

ле руке његове драге Златије.. Али од празна сна нема користи — — —

V.

Милица рано поранила и отишла Драгутину..

— Добро јутро Драгутине!

— Бог ти помог'о Милице!

— Је ли готово писмо?

— Јесте.. Ево ти писма, предај га Златији, а кад дођеш по мене, ја ћу јој доћи.. Дај јој писмо.

— С Богом Драгутине!

— Пошла с Богом!

Милица однесе писмо Златији, а Драгутин оде у чаршију..

Златија, чим је узела писмо у руке, пољуби га, уздахну и поче да чита пред Милицом:

„Драга и мила Златијо!

Не знам, да ли је ико срећнији од мене сад, кад видим, да ме волиш ти — шћер бега Сијерчића!

— Онога бега, чија се слава надалеко чује!.. Радостан сам, што ме љубиш љепотице над љепотицама. Златно ти је име, а и ти си према имену златна..

Сам Бог, који нас је створио, ваљда је одредио, да ја и ти, једно другоме будемо вјерни..

Па нека је слава нашем Свеблагом Творцу свију људи!! Твоја света мисао, — да пређеш у вјеру својих прађедова, а да се одречеш Ислама, мора зарадовати сваког Хришћанина.. Ти си блажени анђел послани на земљу, да благовјести твојој браћи.. „нову зору“ ..

Ти, шћер бег а Сијерчића — јунака над јунацима, изабрала си мене, да ти будем бранитељ.. И, вјеруј мени — моме срцу, мојој души, погинућу за те, а чуваћу те од сваке напасти.. Заклиње ти се Србин — српски син, коме кроз жиле струји Обилића крв..

„Па те здравим, љубим име твоје,

А тим сладим српско срце моје

О, Златијо — рају жића млада!

Моје срце и душа те рада..

Ти си цв'јетак из краснога краја,

Из цвијетног земаљскога раја..

О Српкињо, о слатка Златијо —

Српски те је синак загрлио!“

У знак вјечите наше љубави, прими нај-
срдачниј мој поздрав!

Твој до гроба љубимац:

Драгутин Кнежевић.

Прочита писмо и опет га слатко пољуби
неколико пута, па рече:

„Милице! Од када писмо ово прочитах,
одмах ми лану срцу. . . Бојала сам се, да ме
не ће вољети; али сад сам освједочена ови-
јем писмом и твојијем ријечима, да ће заво-
љети одмах. . . Сад сам срећна, лакше ми је
дисати; лака сам, к'о да сам на кри-
лима.“ — — — —

— Мило ми је слатка Златијо, него сад
се бојим пашића, да нам намјеру не по-
квари?!

— Ко. . . пашић? Залуд' му мука! Шта
може још он учинити? Не треба, да живим,
ако би се њега бојала. . . Ко ће ме још при-
морати на то? Нема тога, осим Бога, да би
ме одвојио од Драгутина, кога више волим,
него ишта на свијету. . . А пашић нек ради,
што му је воља, не ће мене поколебати, нек
се никад — ни у сну не нада. . .

— Ја не велим, него кажем, да би мог'о
шта налагати бегу, па онда?

— Не бојим се никада лажа, ни лажаца;
лажце презирем, а света истина никада не
може помрачити. . .

— Да, шта сада мислиш за Драгутина?

— Добро — мислим врло добро. . . Неко-
лико времена вољети се овдје и проводити
слатке часе у љубави, па онда пребјећи, ће
ће нам сунце слободније сијати. . . .

— То је све лијепо; али с тим ћеш уври-
једити врло јако, своје родитеље. . .

— Ни најмање! Ако буду прави роди-
тељи благословиће ме, а ако не буду и не
тражим благослова од њих. . . Мене ће бла-
гословити отац свега свијета Бог. . . И, то
ми је доста. . .

— Тако је Златијо; али да ко-год не
потплати, да послвије убију Драгутина, па
шта би ту?

— А, то не ће бити у слободној земљи. . .
Него, знаш шта је Милице? . . . Ти ћеш до-
вече отићи Драгутину, па послвије вечере до-
ђи у наше дворе, полако га проведи — на
мала врата у моју собу. . . А, сада можеш
ићи у кућу, те сврши посао. . .

— 'Оћу слатка Златијо!

И, Милица изађе, а Златија оста у соби

сама. Узме опет писмо и читати га почне. . .
Не, да га је читала, него је сваку ријеч гу-
тала од милине, па онда тихо зајева:

„Драгутине — српски сине
О милине!
Ти си мени јарко сунце
О срдашце!
За те сам се ја родила,
Одгојила. . .
Ах, срце ми бије младо —
Моја надо!
А душа је била моја,
Без покоја.
Драгутине љубим тебе —
Као себе. . .!
Па ти пјева срце моје
Пјесме своје. . .
Срце, душа грлиће те,
Љубиће те!“ . .

Златија је пјевала тако, да су јој се гру-
ди од великог осјећаја надимале. . . У томе
се отворе врата, а Милица уђе у собу. . .

— Златијо! Ено Селим-паша оде у бе-
гову собу, а мнџм због тебе и сина му. . .?

— Нека је, срећно му било!

— Ја, да те не приморају, да поћеш за
пашића?

— Зар ја, — шћер бега Сијерчића, да пре-
врнем вјером, то не може бити. . . Како је
дош'о тако ће и отићи, а у залуд му свако
мучење и питање. . . Свечано заклела сам се,
да ћу љубити Србина Драгутина Кнежевића
и више никога. . . Чујеш ли? . . .?

— Шта ћеш рећи бегу, кад те зов-
не себи?

— Рећићу му, да не ћу никако за па-
шића, а за другога, кад ми буде вријеме —
може бити. . . И, ово ћу једино због Драгу-
тина рећи, да нам не би покварили намјеру. . .
А ми кад побјегнемо, нек ме проси онда, —
ко год 'оће. . . .

— То ће добро бити! Само се чувај, не
реци оцу шта опором, јер и ако те воли, —
плах је, па ти може наудити. . .

— Не брини се. . . Ја ћу све говорити
њему благијем ријечима. Отац ми је добар,
па ме не ће толико ни приморавати, јер зна
и он, кад срце не воли кога, да га и не ће,
па да се одсјајива златом. — Био је и он
млад и заљубљен, ма и једанпут.

— Живила слатка Златијо! Видим, да си
чврста у свом обећању, што служи на при-
знање твом племенитоме срцу. . . Да ли ће и
остале — — — — тако слободно ми-
слити и радити?

— Оће најпослије! рече одважно Златија. . Док засја свјетило златне науке. . Прогледаће очима, но још ће много времена проћи до тога; а кад буде то, заиграће и пепео у хладном ми гробу, ако га буде имало до тада. . .

— Како је сад мени слатка Златијо? Срце ми се цијена од милине, кад помислим, на твоје свето дјело. . Још на земљи стекла си славу; — и то таку славу, која ће се

Од њихне свете и јуначке мишице стрепно је у оно доба и златни Исток и горди Запад; па доћи ће и то вријеме, да ће се узносити опет слава српска. . Опет ће Српству сијнути срећнији дани — —

Милица је слушаше, а суза јој за сузом падаше, низ румене образе; јер је занијеше Златијне ријечи. . Помисљаше да је у сну, — као да не слуша на јави ријечи земног анђела. . . .

Мајчино првенче.

помињати вјечно, а твоје ће име бити урезано златнијем словима, кога ће се сјећати и будући нараштаји. . . И, у радости заплака Милица. . .

— Ублажи се. . мени је то доста! . . Милице! Рада сам живити славно, а тако и умријети; то ми свједочи моја српска крв; јер су ми били прађедови увијек славни. .

— Ох, слатка и премила Златијо! Не знам — којијем ријечима, да ти благодарим на тијем ријечима, које ми од усхићења утробу парају. . За све то прими овај мали, — ал' ватрени српски пољубац, на то твоје златно српско чело. . .

И, њезине ријечи прекиде умилни глас од врела пољупца, што га изли на Златијно чело. . .

(Наставиће се.)

ОПАМЕТИЛА СЕ.

ШАЉИВА ИГРА У ЈЕДНОМ ЧИНУ

НАПИСАО: МИХАЛЛО МИЛАНОВИЋ.

ЛИЦА:

Максим Савић, трговац. — Марија, жена му. — Наталија, шћи им. — Јелка Мостина, кума. — Зорка, шћи јој. — Јосиф Еренвалд, трг. помоћник. — Божидар Дамјановић, трговчић, доцније Наталијин муж. — Марко Рајић, слуга код Савића. — Једна жена.

Догађа се у Сарајеву, у кући Савићевој, пред Ташли-ханом. — Вријеме садашње.

(Соба лијепо намјештена, о дуварима висе двије-три слике, сахат и огледало. На десној страни собе астал су три столице, на лијевој миндерлук. На асталу неколике књиге.)

(Наставак.)

ДЕСЕТА ПОЈАВА.

Наталија и пређашњи.

Наталија:

Шта радиш ту, Марко? Брже се вуци тамо, гдје те послови чекају.

Марко: (умиљављујући се.)

Сад или одмах? Изволите ви отићи одавде, па ћу и ја одмах!

Наталија:

Ти хоћеш да се одмараш и ништа друго...

Марко:

Кад бих ја то чинио, не бих био овако мршав. (пица се по лицу). Но хајте ви, хајте! (За себе:) Хоћу да је мало ражљутим!

Наталија: (бијесно.)

Ти овдје немаш никаква посла. (Сјети се.) Ха! Гдје ти је кусур, од два форинта, што ти је бабо дао да купиш које шта у кућу?

Марко: (за себе.)

Ражљутила се на „господина“ Јосифа, па хоће на мени да истражи своју љутину. (гласно.) Не знам ни сам гдје сам, а камо ли гдје ми је кусур.

Наталија: (кретећи се, за себе.)

Биће, да је шенуо с памети. (брзајући.) Дао ти је бабо два форинта. Купио си $1\frac{1}{2}$ оку масла = 75 крајцара; 2 оке граха трешње = 20 крајцара; 3 оке лука = 40 крајцара; 3 оке кумпирера по 6 = 18 крајцара. То је свега 75, 20, 40, 18 = равно: 1 фор. 53 крајцаре. Где су ти 47 крајцара?

Марко: (за себе.)

Бр-р-р-р! Тандара мандара, цицвара — попара! (гласно.) Боже мој, гдје ће бити кусур? (сјети се.) Ха, за то 47 крајцара купио сам, купио сам, ама како се зове оно, што је бијело ко креч? У апотеци сам купио, а наредили сте ми ви, баш ви? Ето, гдје је кусур! Па што се на мене толико издирете? Ама и то ће бити, како

се мени чини, по „новој моди“! Је л' истина? Ха-ха-ха-ха! (за себе.) Јадна и сирота Наталија, кукавни и прежалосни „господине“ Јосифе-е-е-е! . . . Ама, како ми се чини скоро ћеш свршити! (одјурити.)

Наталија:

За цијело биће да је Марко помахнутао. Да је овдје неколико страних лица, опет би он казао како је за мене куповао бјелила у апотеци (сједне.) Шта ћу сад да радим? Овамо су сви против мене и моје моде; овамо пак читав урнебес са господином Јосифом.

Још ако буде истина оно, што каза газда Аврам, ето ти несреће по врх мога врата! Па ако бабо за све ово дозна, зло и наопако! Ја му још од сад не смијем пред очи. Може бити да он за све ово зна. О, боже! (уздахне.) Да сам Бог д'о слушала свог бабу, не бих данас за све ово тужила и патила. Право су казали стари људи: „Слушајте дјецо своје родитеље док их имате . . .“ А шта сад ја несретница? (тужно) Идем пасти пред кољена и баби и мајци, па их молити да ми опросте, јер увиђам да сам много сгријешила! . . . Ја ћу учинити све оно, што они уехтједну. Другог ми спаса нема. Не учиним ли тако, кроз неколико дана пронијеће се глас по цијелом Сарајеву о овом догађају, па онда од ругла и срамоте већу смјети на сокак изаћи. Такође исто молићу куму Јелку и Зорку да не казују коме, што се је догодило данас . . . Идем . . . идем! . . . (пође, сретне се са Зорком.)

Зорка:

Хајде, кума Наталија, зову те на кахву.

Наталија: (сјетно.)

Сад за сад не могу, јер хоћу да распремим ову собу.

Зорка: (за себе.)

Нешто ми је сјетна, невесела. А и како да не буде! (Оде.)

Наталија:

Мени је сад до њихове кахве, а не могу је ни пити. (Чује се куцање.)

Наталија: (за себе.)

Које сад? (гласно.) Слободно, слободно!

ЈЕДАНАЕСТА ПОЈАВА

Јосиф и пређашња.

Јосиф: (смјешећи се)

Ви сте још у овај цимер? Чекали сте на мене? Их данке сер!

Наталија: (узвјерено.)

Молим вас само тише!... Мој бабо и мајка могу вас чути... Изволите сјести! (За себе.) Нешто је и сувише блијед и узнемирен. (Сједају, она на миндерлук, а он на столицу.)

Јосиф:

Мајн Гот! Мене јако боли глава...

Наталија:

А мене и срце и глава!...

Јосиф:

Боли вас ваше херц?

Наталија:

Те још како! Но реците ми, шта ете учинили са оним трговцем, Аврамом? Јесте ли му метнули велике ланце око врата и на ноге, или се он само шалио, па хтио да мене к'о превари?

(Наставиће се.)

Јосиф:

Дао сам га у руке полиција!

Наталија:

У апс? Дакле он је све лагао!?! Је ли могуће?

Јосиф:

Јест, он је све лагао!

Наталија: (радосно.)

Хвала Богу!... Па колико сте хаљина од њега узели? И јеси ли од њега кад год куповао шта?

Јосиф:

Молим, а зашто ви то питате?

Наталија:

Тако нешто! Ја хоћу, да прије вјенчања нисмо ником дужни.

Јосиф:

Ником дужни, ником дужни!

Наталија: (за себе.)

Бива, гезда Аврам почива у хладу. Тако му и треба!... Нека узме други пут у намет, шта ће коме говорити!... Угурсуз један!

Не био нападати људе ни криве ни дужне, па би сада сједио код своје куће. (Гласно.) Дакле, сад смо побједили оне, који су нас биједили; сад ћемо моћи наставити наш прави разговор.

Јосиф:

Тако, тако! (Чује се глас Аврамов.) Ја сам тражила полиција, па нема! Ја ћу данас бити полиција... (улету у собу.)

И С Т А К.

НАШЕ СЛИКЕ.

— **Дилбер-Босанка.** — Слика нам представља једну лепу цуру из Босне поносе у народном оделу. На њој се огледа онај здрави српски подмладак у пуном цвету бујне младости, што љубав и жудњу изазива, те је стасала да буде добра жена, домаћица и — мати. Овакве кршне цуре, народ српски зове: *дилбер*, што значи лепоту, стаситост, отреситост и понос.

— **Тунгузи у лову.** — Овде доносимо један приказ из живота азијског племена Тунгуза.

— **Мајчино првенче.** — Како је слатко радување кад срећна мати пригрли на своје нежне материнске груди своје првенче?! Осећај је мајчин пун милоште, пун слатког поноса, кад плод супружанске љубави своје грли и љуби. Њено је срце испуњено топлим надама... а нежна мајчина уста

шапћу љубав... молитву: да јој детенце поодрасте и дика јој буде!... Благословена да си мати... на твојим прима одгојен је свет!

— † **Ст. Владислав Каћански.** — Живот и делање овог великог Србина, који је никао из ових крајева, довољно је познат у Српству. На овом месту само ћемо споменути, да је покојни Каћански с пером и с мачем у руци, како је кад затребало, умео да мушки крчи путе српској мисли. И зато спомен на њега пробуђује у благодарна срца српска дубоко поштовање, а потомство ће се увек дивити величини душе патриоте и песника, какав је био Каћански — *Стари Бард*. Како смо овде кратки, то из пијетета према врлом покојнику постараћемо се, да у једном од идућих бројева прикажемо у јачим потезима живот и рад Каћанског, из пера едног његовог доброг знанца и пријатеља.

РАЗНО.

— **Кићење цвећем.** Први владалац, о коме се зна, да је заденоу цвет у руну од свога капута, био је Лудвиг XVI. и тај је цвет био цвет — од кромпира. Цвет тај упознао је у скоро људе и са својим укуским плодом и, као што знамо, овај се боље одржао у чинији, но његов цвет у руници од капута. Као партијско обележје употребљено је цвеће најпре од Енглеза у рату црвене и беле руже. Војвода од Јорка предао је ту скоро при свом венчању са принцезом Мари оф Тек својој младој и њеним енјама букете од самих белих ружа, као успомену на ружу од Јоркова. Бурбонски љиљан не може се већ убрајати у цветне амблеме пошто он управо нема никакве везе са љиљаном, већ доводи своје порекло од арапског обичаја, по ком се на чадор каквога племенског поглавара прикивала мотка са два воловска рога. Амблем бонапартоваца је љубичица, буланжисте узеле су црвени каранфил, а радикали и антиклерикалци црвено обојадисано смиље. Бечке антисемите парадиралу са белим каранфилом, коју су боју изабрали као обележје својих невиних намера према својим ближњима. Маргерита цветак италијанске краљице, високо се цени и у Данској. У год. 1873. тај је цвет био амблем шпанских Карлиста у почаст војвоткињи од Мадриде, ћерци војвоткиње од Парме. Најомиљеније цвеће Вилхелму I. био је цвет од кукоља. Грофица од Париза најрадије се кити ружом. У Белгији је цвет од мака обележје католика, а цвет од кукоља амблем либералне странке. У грбу шкотском представљена је бофа која је амблем и једног витешког ордена у Енглеској. И још други неки ордени усвојили су цвеће; тако Бразилијска ружу и воловско око. Ово је својом особитом лепотом освојило место не само у салонима и будоарима, него и у руници од капута. У Паризу се од неколико година на забавама и игранкама носи у руници од капута по један велики, бели или жути цвет од воловскога ока (*Chrysanthema*). У Руса важи као народно цвеће споменак. Златна

ружа је одличје за врлине, те ју пана сваке године шаље владаркама. И уметнице често имају своје цвеће. Аделина Пати, на пример, носила је дуго времена у коси по једну ружу, а доцније, после свога великога успеха у „Травијати“, заволела је камелије Принц од Уелса, који је поново завео моду да се носи по један цветак у руници од капута, носио је у почетку гарденије, док ове најзад није заменио познатим белим цариградским карамфилом. Питање о кићењу цвећем није још решено; у отменом свету ради се јако на томе, да се поноситом кађунку осигура скромно његово место у руници од капута. Али он не може да продре; за салонско одело остаје накит бели каранфил, а за улично, према добу године, љубичица, цвет од кукоља или каранфил у боји „В“.

— **Скупштина на острву Тонгу.** Лепо је бити скупштинар на Тонга-острву у Тихом океану. Тамо човек ужива и има права на особите удобности. Чујмо: Тачно у 8 сати изјутра звони звоно, које господу народне посланике — зове на доручак, који траје до 10 сахати. За тим кратак одмор, јер тачно у 10 сати чује се опет звонце по други пут, и господа посланици у својим огртачима и сјајно извиксованим ципелама улазе у дворану, где се држе седнице. За тим се тамо саветује док казљка на сахату не покаже 1 сат, и звонце опет не опомене, да поред свега тешког рада не треба човек да заборави ни на своје благоутробије, те се тако седница завршује и иде се на ручак, а из трапезарије нами пријатан мирис од прасећег и ћурђијег печења. У 2 сата, а кад и кад и око 3, наставља се прекинути рад, док се у 4 сата опет не зачује умилни глас звонцета, које позива последњи пут посланике на част и ради уверења, да се такав големи труд за отаџбину не ради цабе. Ту се у опште живи пријатно о државном трошку, и тонгајска влада чини све могуће да своје народне посланике задовољи. Читави паробродски товари провијанта довозе се из Новог Селанда.

„Даница“ излази редовно сваке суботе на 12—16 страна великог кварт формата. Цена је за Аустро-Угарску: годишње 5 фор., на пола године 2 фор. 50 нов., на четврт године 1 фор. 25 нов. — За Србију и остале земље годишње 14 динара, на пола године 7 динара, на четврт године 3½ динара. Баџи виших разреда гимназије, великошколци и богослови добијају „Даницу“ у Аустро-Угарској за 3 фор., а у Србији и осталим земљама за 8 динара. Поједини бројеви стоје 15 нов. (30 пара дин.) Претплата шаље се администрацији „Данице“ у Н. Саду, главна пијаца, у кући Браће М. Поповића, а претплату примају и срп. књижаре: Браће М. Поповића у Н. Саду, Миливоја Каракашевића у Сомбору и Јове Карамате у Земуну.

За Србију прима претплату и огласе за „Даницу“ администрација „Малих Новина“ у Београду, а овлашћене су и све поште у унутрашњости, да примају претплату. — Сви дужници „Даници“ дужни су свој дуг платити у Новом Саду и при евентуалној парници подвргавају се новосадском суду.

Власник и издавалац: А. Ст. Јовић.

Одговорни уредник: Стеван Јовић.

ШТАМПАРИЈА СРПСКЕ КЊИЖАРЕ БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА У НОВОМЕ САДУ.